

Correctie oplage- en verkoop-cijfers Nederlandse 1852 emissie

Voor deze bijdrage is Dick Boer opnieuw in de bronnen achter de oplage- en verkoopcijfers van de 1852-emissie gedoken. Nieuwe archiefvondsten blijken relevante informatie te bevatten die eerder niet is benut. Zo draagt zijn onderzoek bij aan een beter begrip van de oorsprong en verspreiding van deze eerste Nederlandse postzegels.

DOOR Dick Boer

Een publicatie van Hans Caarls in Filatelie 2-2009 toonde aan dat de NVPH catalogus zich baseerde op verkeerde oplage- en verkoopcijfers uit *De eerste postzegels van Nederland uitgifte 1852* door P.W. Waller uit 1934. Het onderzoek van Caarls kwam voort uit een vraag tijdens de bijeenkomst van de Studiegroep 1e Emissie 1852. Nu – 16,5 jaar later – is, ook tijdens een presentatie bij deze studiegroep, aangetoond dat de cijfers wederom aangepast dienen te worden.

Oplage- en verkoopcijfers in de 2025 NVPH catalogus

Caarls baseert de oplagecijfers op de *Berekening en Verantwoording van den Controleur-Magazijnmeester der Postzegels* voor de jaren 1851-1863 (AFB. 1). In deze foliobladen, die in het Nationaal Archief in 's-Gravenhage ter inzage liggen, worden alle ontvangen, verzonden en voorhanden gebleven postzegels in het Magazijn der Posterijen in 's-Gravenhage per jaar beschreven. Daarnaast is een categorie Non-valeurs (waardeloos) opgenomen. De 1852-serie is voor het laatst door de Munt in Utrecht gedrukt en aan het Magazijn der Posterijen in 's-Gravenhage geleverd in 1863. Aan het eind van dat jaar was er nog een voorraad van de 1852 emissie over, die gedurende 1864 naar de postkantoren werd verzonden (Tabel 1). Caarls corrigeerde Waller, die alleen de productie en verkoop tot en met 1863 meenam. Daarnaast corrigeerde Caarls voor non-valuer, dat veelal onbruikbare en door het Magazijn vernietigde zegels betrof. Een bijzonder geval van non-valeur zijn de 100 postzegels van le-

dere waarde die met een handstempel van de opdruk SPECIMEN zijn voorzien ter verzending aan buitenlandse Postadministraties, zoals beschreven in de *Berekening en Verantwoording van 1864* (AFB. 2). Ook deze non-valeur zijn wel in de productie-, maar niet in de verkoopcijfers meegenomen. De NVPH-catalogus heeft de analyse van

Caarls overgenomen en nog een extra correctie opgenomen voor de 200 non-valeur postzegels van 10 cent in 1863.

Lagere cijfers door dubbeltelling

Het Magazijn der Posterijen ontving nieuw gedrukte postzegels van de Munt in Utrecht en distribueerde die vervolgens naar de postkan-

		Getal Postzegels.		
		à 5 cents.	à 10 cents.	à 15 cents.
Ontvangen door inschekening van den Inspecteur der Posterijen te Utrecht:				
den 18 November 1851	100,000	125,000	75,000	
19 "	200	200	200	
6 Januari 1852	111,700	162,500	29,000	
3 Februari "	100,000	100,000		
7 "	6,000	14,000	29,500	
17 "	21,000		45,000	
25 November "	91,500	177,000		
14 Januari "	600	600	2,000	
16 Januari "	31,500			
24 "	46,500		25,000	
3 Juli "	36,000		27,500	
10 "	21,000	10,000	12,000	
12 "	21,500			
15 "	38,500			
3 Augustus "	65,000	70,000		
1 September "		217,500	150,000	
25 "	150,000		15,000	
1 October "	150,000			
30 "	251,000	100,000		
1 December "		305,000	50,000	
21 "	191,500		97,100	
TOTALEN.	1496,500	1222,000	505,700	

1. Berekening en Verantwoording van den Controleur-Magazijnmeester der Postzegels 1851-1852

		Getal Postzegels.		
		à 5 cents.	à 10 cents.	à 15 cents.
1. Volgens de voorgaande Berekening bleven op den 1sten Januarij 1859 voorhanden.				
		1,726,400	1,652,500	114,200
2. Ontvangen door inschekening van den Inspecteur der Posterijen te Utrecht:				
den 4 April 1859	600,000	400,000		
16 Juli "	500,000	400,000	100,000	
22 November "	600,000	400,000		
3. Ontvangen van den Directeur van het Koninklijk Postkantoor in het Kamp bij Zeist den 16 September 1859, de bij hem aangeleverde Postzegels, volgens den door deze Behooring aangeleverde Staat				
		700	600	200
TOTALEN.		3,426,000	2,853,100	245,000

3. Retourzending naar het Magazijn vanuit tijdelijk Kamp bij Zeist in 1859

2. Serie met handstempel SPECIMEN, alle drie de zegels met positie 87, Corinphila veiling 260, maart 2025